

Karin Larsson 1874-1957

Karins make Lars Larsson skriver i sina anteckningar om gårdens folk så här om sin maka:

”Vid tiden för mitt övertagande av gården inträdde en ny blivande familjemedlem i gårdens personhistoria. En försommarmorgon 1905 kom hon som slutligen blev min hustru folkskollärarinnan Kajsa Brita Öberg vandrande till gården. Något obestämt hade hon förebådat sin ankomst och nu hade hon på morgonen stigit av tåget i Krokom och käckt gått hit.

Hon hade nu på våren just slutat vårterminen vid sin skola i Finsvik i närheten av Härnösand. Vi voro inte alldeles obekanta för varandra. Hon var som jag litterärt intresserad och båda voro vi lärljungar av fader Saxon i tidningsskriveriet och hade träffars dels under hennes tid i Lit före sekelskiftet och dels vid något av de stora ungdomsmötena.

Nu hade hon ferier och ville gärna inleda dem med att stanna hos oss någon dag för att njuta av Jämtlandssommaren. Hon blev kvar många dagar. Hon kände sig trivas både med gårdens folk och mig och deltog med stort och barnsligt nöje i en del av gårdens bestyr, potatissättning, räfsning m.m. Hon lärde sig också att mjölka våra kor, hon hade ju också brukat mjölka föräldrarnas ko därhemma. Någon förstklassig mjölkerska blev hon dock icke, lärarinnefingrarna voro alltför svaga.

Annars tyckte fröken Karin bäst om att läsa. Hon umgicks förtroligt med far och mor i lillstugan och tillsammans gjorde vi små utflykter i grannskapet. Dagarna och veckorna gingo under arbete och förlustelser och vi kände mycken frändskap med varandra. Hon var dock lärarinna och älskade sitt yrke, och jag som nybliven bonde behövde ju en kvinna som kunde arbeta och utföra en husmoders alla funktioner, men visst diskuterade vi en eventuell äktenskaplig förening innan hon frampå sommaren bröt upp till fromma för sin skola bevista kurser i Uppsala. Dock kunde vi ej annat än i avskedsögonblicket hoppas och tro att nästa sommar skulle träffas här eller annorstädes. Det blev emellertid en livlig och angenäm brevväxling under vinterhalvåret och hon var en utsökt brevskrivarska, medan jag inte vidare hade idkat brevkonsten.

Våren 1906 kom Karin åter och vårt möte en morgon på Dvårsättsvägen var kärt men också på visst sätt besvärande, som ju händer när man ifråga om levnadsställning och kärlek känner mycket ligga hindrande emellan. Vi ville dock båda så gärna lära känna varandra. Hon stannade på gården någon tid även denna sommar och innerst inne önskade jag ingenting mera gärna. Hon lärde sig emellertid älska gården och oss alla, hon kom väl tillrätta med förhållandena och jag med henne utan att varken hon eller jag kunde säkert avgöra vad vi ville. Hon fortsatte även nu sina ferier här under många veckor, gjorde ett besök i sin gamla skolbyggnad i Lit och tillsammans läste vi de gamla skalderna Runeberg, Rydberg, Selma Lagerlöf, Geijerstams ”boken om lillebror”, härliga läseftnar och raster mellan de olika arbetena tills hon på höstkanten återvände till sin skola i Finsvik.

Nu flyttade Thea Jansson från sin tjänst vid Hägra skola till seminariet i Östersund. Karin sökte till Theas plats i Hägra understödd av mig och fick platsen utan vidare ceremonier. Hon var ende sökande, skolrådet var mycket nöjd med hennes betyg och prosten Eriksson sades för det, även om det inte kunde hjälpas att vi fortfarande levde i en ömsesidig tvehågsenhet.

Hon skötte emellertid sin skola och jag min gård med drängars och pigors hjälp men vi förlorade aldrig varandra ur sikte. Hon var trots allt min gode fe. Hon kom gärna till Trusta på

skidor eller med cykel glad åt både skolarbetet och helgens vila och jag gjorde mig till ärendes till Hägra då och då, där vännen Svedberg med sin husfru Stina härskade och med vilken jag idkade något samarbete i den frisinnade politiken där S. så gärna önskade avancera till riksdagsman. Svedberg var duktig lärare och vi lärde oss till vissa mått uppskatta den intressante men något svårtydde smålänning.

Äntligen kommo vi också till någon grad av avgörelse av vårt förhållande till varandra. Det skedde så småningom genom åren, vi kände att vi trots allt hörde ihop. Våra känslor mognade, breven gingo tätt mellan Trusta och Hägra och äntligen kom förlovningen.

Inte förrän 1912 kom bröllopsresan till stånd. Den gick till Gotland. Vi vigdes framför altaret i Vestkinde gamla kyrka av kyrkoherde Gustaf Hedgren. Efter akten bjöd paret Hedgren på bröllopsmiddag i prästgården. Kyrkvaktaren och prästgårdens ungdomar voro vigselvittnen.

Vi stannade några dagar på gutarnas ö, tjusades av dess rosor och ruiner, dess gamla kultur och dess fortsatta nutidsliv och foro sedan hem och så var det slut på tveksamheten huruvida vi skull höra ihop för livet. Karin skulle snart börja sin hösttermin i Hägra och jag hade att bereda mig på slätter och skörd. Vi voro ju inte långt från varandra. Vi träffades åter under vinterns alla helger och under hennes ferier. Far var alltför villig att med (hästarna)Trygg eller Tua hämta Karin hem på lördagsaftnarna och på måndagsmorgnarna kuska iväg henne tillbaka till skolan.

Karin kunde naturligtvis inte delta mycket i sysslorna och arbetet hemma på gården. I fråga om arbete var det viktigast för henne att sköta sin skola. Och det gick bra för henne. Hon berättade ofta i hemmet muntrande och belysande episoder från de olika skoltimmarna. Hon var glad åt både skolan och hemmet och de båda verksamheterna eller de båda hemmen, som hon gärna kallade dem, återverkade fördelaktigt på varandra. Ferierna utnyttjade hon på det sätt som bäst lämpade sig. Hon älskade ju också Trusta, som hon från början ja ända från sina tidigare vistelser där kände som sitt rätta hem. Hon delade upp sina ferier som mest firades hemma, i hemarbete, hjälp åt de båda pigorna, lättare arbeten på fälten tillsammans med mig och det övriga gårdsfolket. Gudarna ställde det också från början så gott för oss att hennes systerdotter Greta visserligen bara ett barn kom till gården. Hon konfirmerades här och blev snart ett gott biträde till anställda hushållerskan. Redan året därpå importerade vi också Gretas äldre syster Maja, och det dröjde inte länge förrän de båda systrarna med lite hjälp och undervisning av Karin, mor och syster Elisabet helt övertog skötseln på kvinnosodan, Greta i ladugården och Maja i köket.

Sommaren 19... gjorde vi båda ett besök i flickornas hem i Småland då vi vid hemfärden också medförde Majas och Gretas yngre syster Annelie till hemmet och familjen. Annelie som hemma i Småland nämndes vid detta namn hade också Lena som andra namn. På min inrådan blev nu efter ankomsten hit Lena hennes första och i dagligt bruk använda namn och detta godkändes av oss alla, således också av flickan själv. Så nämnes hon också i fortsättningen som bondhustru i Lien Offerdal. Ännu en fjärde syster kom i tjänst hos oss, hennes namn var Anna. Hon tjänade oss i några år, blev gift här med en i vår tjänst anställd arbetare, men dog i lungpest på Solliden.

Dagarna och åren gingo glatt och med fruktbart arbete på båda hållen. 1913 gjorde vi vår märkliga Islandsresa, bekostad av red. Burman i Östersunds-Posten och en skildring för denna tidning blev frukten av resan plus nöjet och kunskaperna om Norden och vårt broderland i polarvattnet för oss själva. Visst blev det en ordentlig semesterresa.

Den gick över Stockholm och Gotland som vi nu besökte andra året efter vår bröllopsresa. Vidare över Kalmar och ner till Köpenhamn där vi efter att ha besett Kongens by stego ombord på ångfartyget Botnia.

Färden tog tre dygn men då hade vi också besökt Skottlands märkliga huvudstad Edinburg samt ett par hamnar på Färöarna, Klaksvik samt huvudstaden Torshavn. Det var således två mycket märkliga huvudstäder vi hade tillfälle att studera. Även en skildring från Färöarna ingick i företaget.

19... infördes islandsbrevet i Östersunds-Posten men de om Färöarna något år senare. För oss var det en storslagen resa som många tidningsmän kunde ha avundats oss. Ersättningen var inte hög – 1250 kronor men vi gingo dock i land med den.

1911 hade red. Burman anförtrott mig en forskningsresa till Trondheim och Levanger för att studera de gamla färdmannaförbindelserna mellan broderländerna. Dessa båda uppdrag fann jag då ganska ärofulla och vi hade båda mycket nöje av resorna. Landsresan tog något över tre veckor under vilken tid den märklige J. J:son Hanzén var ståthållare här hemma.

Någon naturlig tillökning av familjen hade vi väntat särskilt 1914 vid vårterminens slut. Därav blev dock intet, barnet, sonen var död vid födelsen. Det kom ingen vare sig son eller dotter sedan. Det hjälpte ej att vi tillönskades ”bättre lycka nästa gång”. Vi, särskilt Karin sörjde mycket över detta misslyckande. Särskilt nu på gamla dagar kom det oss båda i hågen, när Lars Axel, namnet var tidigt bestämt av Karin, skulle ha varit en begåvad man med mer än 40 år. Så leker emellertid livet med människobarnen.

Livet fortsatte att leka med oss och vi lekte med det. Strävsamma dagar med övervägande välgång och glädje både i Hägra skola och i Trustagården tillsammans med vänner, tjänstefolk, goda grannar och allt som enligt gamla katekesen tillhör det dagliga brödet. Snälla barn i Hägra och goda årgångar i Trusta, små händelser på båda hållen, notabelt främmande, då och då, fester och små resor till stormöten och sanatorier. Vår enda riktiga utlandsresa gjorde Karin som i sällskap med Elisabet gjorde en tur ner till Italien. Jag hade inte tid och råd mitt i sommaren men kände ändå en viss del i resan.

I sin kraftigare ålder ända till sina 75 år deltog Karin i föreningslivet särskilt i Godtemplarordens och Vita Bandets arbete. Hon medverkade gärna på det enkla sätt som hörde henne till, deltog gärna i mötena och utflykterna, var glad och käck, särskilt när förhållandena voro gynnsamma och vädret var soligt prisade hon livet på sitt barnsliga sätt.

När förbundsomröstningen stundade 1922 lät hon engagera sig som talare tillsammans med ungdomar i en liten trupp som då under en vecka missionerade i Härjedalen. Hon var då 48 år och om den missionsturen talade hon gärna som en av hennes gladaste minnen. Hon var också ute ett par gånger som talarinna för Vita Bandet i mellersta Sverige. Dessa tillställningar tilltalade henne inte så mycket som förbundsresan, men hon berättade gärna om framgångarna på de olika platserna och mindes många personligheter och sammanträffanden. Hon ådrog sig dock förkylningar, hennes nerver kommo lätt i olag och hon ägde ej den representationstalang som hon kände sig behöva. Trots det glada och nyttiga som hon fann i dessa resor fortsatte hon ej. Längre fram i livet var hon hemma eller på mera vilsamma utflykter under ferierna.

Skolan var kär för Karin och där kände hon sig vara på rätt plats i livet särskilt under sina yngre och kraftigare år. Den var dock ganska tung med 30-talet barn och fyra klasser.

Därtill kom olägenheten med Svedbergs sjukdom, hans ofta dåliga lynne och svårigheten för honom att helt underordna sig skolrådets vilja. Samarbetet med Svedberg och småskollärarinnan var alltid det bästa, men eftersom Svedbergs sjukdom var av sådan art att tjänstledighet upprepade gånger måste beviljas honom ansågs lämpligt att Karin undervisade den äldre avdelningen som förr var Svedbergs.

S. var emellertid inte nöjd med anordningen och stämningen i skolan blev inte lika god som förr varken hos barnen eller föräldrarna, särskilt som Karin kanske alltför litet bemödade sig om att ställa sig in hos de som senare och enligt sitt väsens natur gick sina egna rättframma vägar.

Karin var inte heller nöjd med skolrådets beslut, om hon också var glad åt skolrådets förtroende. Naturligtvis insåg hon att S. borde sköta den övre avdelningen, som den meriterade lärare han var. För henne var ju också de större pojkarna mera svårstyrda än de yngre. Sedan S. tillfrisknat och slutligen avflyttat kom förhållandena för Karins del i mera normala gångar.

På 30-talet när pensionstiden närmade sig gjorde sig Karins medfödda nervositet mera märkbar i skolan. Hon blev ömtålig, det gick ej så bra som förr i skolan och hon började känna trötthet och hon hade det svårare än förr att behärska tesiplar. Hon fick läkarbesked om att hon behövde tjänstledighet. Skolrådet beviljade den. Det var också sista eller näst sista året före hennes inträde i pensionsåldern och därmed var hennes lärarliv slut.

Hon flyttade nu hem till Trusta. Här hade vi nu också flyttat till lillstugan och antagit ett statarfolk som utförde det huvudsakliga vid jordbruket. Greta hade redan för några år sedan slutat sin tjänst hos oss för att bo hos sin man och hjälpa honom på hans av oss inköpta gård på Slätteråsen. Maja skulle fortfarande hjälpa oss.

Karin fick tjänstledigt på grund av sjukdom 1932 och den 22 aug 1933 tog hon avsked av Hägra. Det skedde med både saknad, vemod och glädje.

Det var hennes gamla både ärvda och förvärvade nervositet som vållade hennes avsked 8 å 9 månader före pensionsålderns inträde. Hon hade då tjänstgjort i skolan sedan sitt artonde år och fick full pension, först som småskollärarinna på Åbonsön och hemma i Kramfors, sedan efter avlagd folkskollärarexamen i Umeå vid folkskola i Lit 1899-02, sedan Finsvik i närheten av Härnösand 1903-06 och sist i Hägra 1907-33, där hon hade sin längsta skoltid således cirka 25 år.

Redan i sin tidiga barndom visade sig Karin ha stor lust för läsning och studier samt lätthet att tillägna sig kunskaper. Detta väckte lärarnas och omgivningens uppmärksamhet och den 18 juli 1890 utfärdades av prosten och kyrkoherden i Gudmundrå N.F.Nordberg en skrivelse till framstående och behjärtade sockenbor med vädjan om understöd i form av ett kapital om högst 1000 kronor till 16-åriga Karin Öberg för att då föräldrarna voro fattiga, hon skulle beredas tillfälle att genomgå Säbrå småskolelärarinneseminarium. Det betonades i skrivelsen att Kajsa Brita hade goda anlag för studier och lust att undervisa, en särskilt god karaktär ochandel samt att hon med anledning därav gav hopp om framgångsrik verksamhet på lärarinnebanan. Skrivelsen gav till resultat att 600 kronor insamlades. Bland bidragsgivarna märktes Kramforschefen Burchhardtsat konsul Versteeg i Sandviken. Mera behövdes ej och vid kursens slut, den räckte i två år, hade hon en skuld på 150 kronor som hon snart nog betalade.

Hennes betyg från seminariet i Säbrå underströk på ett kraftigt sätt de betyg, mycket goda som hon förut fått vid små och folkskolan hemma i Gudmundrå. I Säbrå hade hon berömligt

för resp. kristendomskunskap, svenska språket, räkning, historia och geografi samt naturkunnighet. För pedagogik hade hon med utmärkt beröm godkänd samt likaledes för välskrivning, teckning, musik och sång. För undervisningsskicklighet hade hon med beröm godkänd. För flit mycket god och för uppförande mycket gott och ansågs hon enligt betyget skicklig att sköta en mindre folkskola. Betyget är utfärdat den 30 maj 1892 och undertecknat av seminariets föreståndarinna Ottilia Insebeton.

Därefter kom hennes anställningar vid småskolorna i Kramfors och på Åbonsön. Redan den 2 sept. 1896 inskrevs Karin vid folkskolläraryrkesseminariet i Umeå, där hon under 6 terminer åtnjöt undervisning.”

Nedtecknat 2006.03.12 av mig, Sigrid Grenholm, dotter till Lars Larssons systerson. Jag är tillsammans med min man numera ägare av gården som Karin och Lars Larsson ägde och bebodde.

Jag har många glada och goda minnen från min barndom tillsammans med Moster Karin och Morbror Lars på gården här i Trusta.